

Minnesanteckningar för dialog på politikernivå – Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, 19 maj 2017

1. Inledning

Elisabeth Backteman, statssekreterare hos landsbygdsminister Sven-Erik Bucht, Näringsdepartementet inleder mötet med att hälsa alla välkomna och hälsar särskilt välkommen till Jenny Lundström och Johan Örjes från Region Uppsala. Kort redogörelse för dagens mötesagenda där mötespunkterna har en tydlig koppling till den nationella strategin. Ny fråga för dagens möte är *Kulturområdets koppling till regionalt tillväxtarbete*.

2. Tillväxtverkets arbete med riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete

Inledning

Elisabeth Backteman, statssekreterare, Näringsdepartementet inleder med att påtala att kompetensförsörjningen har ett stort fokus ute i regionerna. Även regeringen har ett stort fokus på frågorna och adresserar dem särskilt på hemsidan under rubriken *Kompetens för Sverige*. För några veckor sedan slog *arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson* fast att det inte bara är Arbetsförmedlingen och deras arbete som behöver reformeras utan det behövs också former för hur den statliga arbetsmarknadspolitiken kan interagera den lokala och regionala nivån – med syftet att stärka kompetensförsörjningen i landet. I de industrisamtal som Näringsdepartementet håller i lyfts också kompetensförsörjningsfrågorna. Det här fokuset på den regionala nivån roll aktualiserar också behovet av en tydlig roll och ett tydligt mandat för regionalt utvecklingsansvariga inom både arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitikens område. Här handlar det mycket om hur den regionala logiken ser ut, vilka uppgifter som utförs bäst och mest på regional nivå. Det behövs en diskussion och tydlighet kring den frågan.

Tillväxtverket har i uppdrag att ta fram riktlinjer för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Samsyn är viktigt för att det ska bli tydligt kring mandat och roller och tanken är att riktlinjerna ska kunna bidra med just det. Tillväxtverket fick uppdraget i oktober och har också arbetat nära er i regionerna och länen men också med andra statliga myndigheter och andra aktörer på området. Idag handlar det om att stämma av och förankra arbetet. Det finns ett stort intresse för arbetet i hela regeringskansliet. *Statssekreteraren* påtalade att forumet med stor sannolikhet kommer att återkomma till frågorna framgent.

Tillväxtverkets förslag på riktlinjer

Gunilla Nordlöf, generaldirektör Tillväxtverket inleder med att säga att kunskap och kompetens är centralt när det gäller regional tillväxt. Saknas kunskap och kompetens i regionen är det svårt att få regionen att växa. Syftet är att riktlinjerna ska skapa samsyn om vad som bör ingå i regionalt utvecklingsansvarigas uppdrag. Det är nödvändigt att riktlinjerna är väl förankrade i verkligheten och i de olika utmaningar som arbetet med kompetensförsörjning står inför. En utmaning med kompetensförsörjningen är den

bredd som ligger i arbetet. Tillväxtverket ser gärna att riktlinjerna ska vara så konkreta som möjligt och tydligt peka på vilket ansvar som krävs och vad som behöver göras. Det kräver ett konkret ramverk som tydliggör hur ansvar och mandat ser ut på olika nivåer. Utkastet har än så länge ganska mjuka formuleringar. Tillväxtverket tar gärna emot synpunkter på hur det kan bli tydligare. Det handlar om mandat, ansvar och finansiering och hur arbetet hänger ihop med det regionala tillväxtarbetet i en bredare kontext såsom regionala utvecklingsstrategier, innovationsstrategier och smart specialisering. Gunilla Nordlöf understryker vikten av en dialog med ledamöterna och vad som bedöms som viktigt att få med i riktlinjerna för att de ska bli så användbara som möjligt.

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvariga

Region Jönköpings län lyfte att det förmodligen är lättare att nå resultat om kompetensförsörjningsfrågan i högre utsträckning beskrivs, och betraktas, som en horisontell fråga såsom jämställdhet och jämlikhet gör. Framfördes önskemål om att inkludera begreppet livslångt lärande i riktlinjerna liksom samverkan med högskolan och att tydliggöra arbetet med helheten (grundskola, vuxenskola, yrkeshögskolorna samt högskolan). Lyfte att det vore bra om det framgår i riktlinjerna att det finns en möjlighet att arbeta bredare med frågan kompetensförsörjningsfrågan eftersom frågan berör flera områden såsom infrastruktur, bostadsförsörjningen, integration och attraktivitet. En annan ledamot lyfte att istället för handlingsplan för kompetensförsörjningsarbetet ska arbetssättet vara likvärdigt övrigt arbete inom regionalt tillväxtarbete. Att exempelvis nationella mål och inriktningar beslutas gemensamt och att regionalt utvecklingsansvariga därefter beslutar om vilka prioriteringar som ska göras i respektive region. Beslutade prioriteringar för regionen rapporteras därefter in och återredovisas inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Ett större ansvar för finansieringen lyftes också fram av de regionala företrädarna och det underströks vikten av att en långsiktig finansieringslösning kommer till stånd. Regionerna efterfrågade en samordnande roll för arbetet men tydliggjorde att det kräver ett tydligt mandat att få samordna och att de aktörer som ska bli samordnade också låter sig samordnas, ex Arbetsförmedlingen. En annan aspekt som lyftes fram var högskolorna och akademins roll i arbetet med den regionala kompetensförsörjningen. *Region Västmanland* var starkt kritiska till att högskolor och universitet kan dra in antalet utbildningsplatser utan en dialog med den regionalt utvecklingsansvariga. Den friheten för högskolorna och universiteten skapar bekymmer för näringslivet i regionen och deras behov av kompetens. Samverkan med regionerna efterfrågades innan ett sådant beslut tilläts att fattas. *Kommunförbundet Stockholms län* ställde frågan om branschernas ansvar för att stärka attraktiviteten till utbildningar som det stundtals är lågt söktryck på, ex inom hotell och restaurang. *Gunilla Nordlöf, Tillväxtverket* uppskattade inspelen och underströk vikten av en gemensam syn och strategi kring roller, mandat och ansvar. *Elisabeth Backteman* tackade för allas inspel och bidrag och utslöt inte att frågan om riktlinjerna för det regionala kompetensförsörjningsarbetet skulle kunna återkomma under ett av höstens möten.

3. Sammanhållningspolitiken

Framstegsrapporten

Elisabeth Backteman, statssekreterare, Näringsdepartementet inleder med att kort redogöra för arbetet med Framstegsrapporten som har till syfte att beskriva läget i genomförandet av Partnerskapsöverenskommelsen och Sverige ska till kommissionen inlämna en sådan rapport 2017 och 2019. Partnerskapsöverenskommelsen rör samtliga fyra ESI-fonder, Sveriges prioriteringar för de fyra fonderna samt hur de ska bidra till att nå målen som finns i EU2020-strategin. Statssekreteraren konstaterar att eftersom det fortfarande är tidigt i genomförandet finns det förmodligen mer substantiell information i rapporten som ska avlämnas 2019. Om ledamöterna önskar ge inspel på

rapporten ska det rapporteras till Tillväxtverket senast den 29 maj.

Den framtida sammanhållningspolitiken

Elisabeth Bäckteman, statssekreterare, Näringsdepartementet inleder med att informera om att det Maltesiska ordförandeskapet har haft fokus på information och kommunikation av resultat. *Statssekreteraren* betonar vikten av att Sverige uppvisar resultat, både kopplat till de ekonomiska medlen och projekten, och att det kommuniceras ut så att det också når allmänheten. Just nu pågår diskussion om den framtida inriktningen för Sammanhållningspolitiken i och med Brexit blir mycket försenad. Den 26–27 juni arrangeras Sammanhållningsforum och det kommer att vara en öppen diskussion om den framtida inriktningen. Sverige har tilldelats 13 platser som kommer att fördelas mellan den nationella och regionala nivån. Forumet kommer att websändas. Utöver detta kommer högnivågruppen för förenkling som har letts av Siim Kallas att lämna sitt slutbetänkande i juli. Det kan också bli ett viktigt bidrag till den framtida diskussionen. Till hösten kommer kommissionen att presentera Sammanhållningsrapporten.

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvariga

Region Jämtland Härjedalen informerar om att sammanhållningspolitiken har diskuterats en hel del bland de regionala företrädarna och särskilt i den politiska 8-gruppen. Det upplevs svårt att tyda vad den svenska regeringen kommer att säga och vilken ställning som regeringen kommer att ta inför förhandlingarna. *Regionalt utvecklingsansvariga* upplever att strukturfonderna gjort stor nytta både för enskilda individer och för näringslivets utveckling. Det görs en hel del insatser för att påvisa resultatet av de insatser som gjorts, både regionalt, nationellt och internationellt. Oavsett Brexit och den svenska regeringens inställning understryker ledamöterna att det är nödvändigt att regeringen sätter ned foten och tydliggör att sammanhållningspolitiken är viktig och ska omfatta alla regioner. Politiska visioner och mål kopplat till sammanhållningspolitiken efterfrågades och att Sverige ställer krav på någon form av mål- och visionsdokument efter EU2020. *Region Örebro* underströk vikten av att Sverige visar det arbetet som bedrivs här, vilket resultat det har gett, inte minst när det gäller social nytta och kompetensförsörjning. *I dialogen* lyftes vikten av en sammanhållningspolitik som omfattar hela Europa men att det kanske måste finnas fler verktyg för genomförandet, inte enbart finansiella medel, och en tillåtelse att instrumenten måste få skilja sig åt. *Företrädarna för den regionala nivån* påtalade att det kommer att ställas krav på den nationella nivån om någon form av statlig ersättning om strukturfondsmedlen minskar. *Region Västerbotten* lyfte vikten av att det finns en beredskap för att det med stor sannolikhet blir mindre pengar men att det är ingenting som vi vet med säkerhet idag. Det viktiga är att det finns en överenskommelse för vad som är viktigt för Sverige. Regionerna efterfrågar ställningstaganden från den nationella nivån.

Statssekreterare Elisabeth Bäckteman svarade att hon är väl bekant med de synpunkter och reflektioner som förs fram från regionalt håll och det finns mycket att göra i hur allt som strukturmedlen resulterar i kommuniceras ut. Hon informerade om att hon har lyft behovet av gemensamma målsättningar bortanför EU2020 till sina kollegor på EU-nivå. Sverige anser att sammanhållningspolitiken behöver moderniseras och effektiviseras. Bedömningen är att budgeten kommer att minska till följd av Brexit och det gör att behovet av en mer effektiviserad budget är större än någonsin. *Statssekreteraren* konstaterade att det just nu är svårt att ge konkreta svar. De regionala företrädarna underströk att det trots det ändå är hög tid att nationen Sverige tydligt visar en tro på EU genom att ta ett kliv framåt och påtala den sociala dimensionen i sammanhållningspolitiken. Att i en tid av oro i Europa är det nödvändigt att

sammahållningspolitiken lever upp till sitt namn. Då bör också regeringen påtala att sammahållningspolitiken ska vara till för alla, den täten borde den svenska regeringen ta. Sverige behöver understryka att sammanhållningspolitiken behövs.

4. Transportinfrastruktur, åtgärdsplaneringen

Regeringens direktiv om åtgärdsplanering

Mattias Landgren, statssekreterare hos Infrastrukturminister Anna Johansson, inleder med att tacka för att han återigen får medverka under Politikerforum och redogjorde därefter för de satsningar som just nu pågår för stärkt transportinfrastruktur och att utgångspunkten är bl.a. de transportpolitiska målen¹. Informerade om att budgeten har utökats med 100 miljarder kronor. En målsättning för de satsningar som nu görs är att möta rådande samhällsutmaningar där transportsystemet spelar en viktig roll. En viktig aspekt är att förbättra förutsättningarna för näringslivet vilket bland annat innebär att skapa möjligheter för en exportindustri, säkerställa en fungerande arbetspendling samt att skapa förutsättningar för att varor och gods kan transporteras på våra vägar och nå både stad och landsbygd. Genom att säkerställa en fungerande infrastruktur skapas även ett inkluderande samhälle där människor på ett enkelt och smidigt sätt kan ta sig från punkt a till punkt b. Statssekreteraren rekommenderar regionalt utvecklingsansvariga att inkomma med synpunkter på den nationella åtgärdsplaneringen snarast. Den 31 augusti ska Trafikverket skicka in sitt förslag till regeringen. Länsplanerna ska lämnas in först den 31 januari 2018.

Trafikverket om upplägg av arbetet och samarbetet med regionerna

Lennart Kalander, chef för nationell planering, Trafikverket inleder med att Trafikverket är mitt uppe i arbetet med förslag på nationell plan där fokus ligger på att få ihop helheten. Att få ihop infrastrukturplaneringen med bostadsbyggandet är ett nytt arbetssätt för myndigheten. Samverkan har bland annat skett med utredaren för nya bostadsetableringar för att få en bild av vad det är för åtgärder som bedöms ge stora bostadspotentialer ute i landet. Trafikverket lägger nu ett planförslag och det finns en rad åtgärdsförslag som tar sin utgångspunkt i regionala och nationella prioriteringar. För att försöka få in de regionala åtgärdsförslagen i så hög utsträckning som möjligt är processen iterativ. Det finns betydligt större behov än vad det finns resurser för vilket gör att prioriteringar är nödvändigt.

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvariga

Flera av ledamöterna påtalar att länsplanerna och den nationella planen hänger ihop. Vikten av samverkan mellan Trafikverket i Sverige och dess systemmyndigheter i andra länder lyfts fram som betydelsefullt för en fungerande arbetspendling. Viktigt att stadsmiljöavtalen integreras i länsplanerna så att det blir en diskussion om hur genomförandet ska gå till och att hantering i ett spår vid sidan om motverkas. Positivt att bostäderna kommer in tidigt i direktiven däremot lyftes oro kring hastighetsöversyner om vad det eventuellt kan komma att ge för konsekvenser för tillgängligheten i regionen och det regionala tillväxtarbetet. En annan synpunkt från regionalt utvecklingsansvariga var vikten av att se över budgetförutsättningarna, arbete i form av projekt tar mycket kraft, det är viktigt att hitta modeller som håller över tid. Viktigt att etapputbyggnader färdigställs för att kunna få effekten av hela utbyggnaden. Företrädarna från de sydsvenska regionerna meddelar att de har arbetat tillsammans

¹ Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Därutöver har riksdagen beslutat om ett funktionsmål – tillgänglighet och ett hänsynsmål – säkerhet, miljö och hälsa.

och tagit fram en gemensam systemanalys, ett gemensamt positionspapper och gemensamma prioriteringar. I och med att det nu påtalas att satsningar ska göras i den takt som ekonomin tillåter påtalades att det finns en risk att de stora objekten underminerar möjligheten att få ihop helheten. Flera regionföreträdare lyfte vikten av de gränsöverskridande TEN-T stråken, Norge, Danmark men även Polen och de baltiska länderna lyftes. Stockholms läns landsting lyfter arbetet med cykelstrategin och vikten av ett fungerande regionalt cykelnät som skulle kunna spara kapacitet i övriga vägsystem. En fråga riktades till Trafikverket om vem som bär ansvaret för att de regionala tågbanorna kopplas samman med höghastighetsbanorna? *Statssekreterare Mattias Landgren* delar uppfattningen att dialogen med kollegorna i angränsade länder är av stor betydelse. Informerar om att en godsstrategi planeras att presenteras om ungefär ett år. *Trafikverket* meddelar att effekterna av utbyggnader och satsningar kommer allt eftersom utbyggnaden sker, strävar efter att göra så kloka etapputbyggnader som möjligt. När det gäller cykelvägar delar Trafikverket uppfattningen om behovet av cykelvägar, och större cykelvägar går in under de regionala planerna. När det gäller anslutningen till höghastighetsbanorna bär Trafikverket ansvar för ett basutbud runt stationerna, anslutningen till stationerna i stort ägs av andra aktörer.

5. Det regionala innovationsarbetet

Nationella initiativ

Sven-Erik Bucht, Landsbygdsminister, Näringsdepartementet, inleder med att säga att det är nödvändigt att innovationsförmågan och innovationsklimatet stärks och utvecklas i hela landet för att klara jobben och tillväxten. De fem strategiska samverkansprogrammen är viktiga för att gemensamt kraftsamla kring innovationsinsatser och stärka Sveriges globala innovations- och konkurrenskraft. *Landsbygdsministern* lyfter globaliseringen och den växande internationella konkurrensen som en utmaning för landsbygd och glesbygd. Glesheten kan försvåra samverkan mellan företag, högskolor och universitetet samtidigt som det finns stor potential i företagen på svensk landsbygd eftersom många står för mycket av den export som finns i Sverige. Uppskattningsvis satsas två miljarder varje år på innovationsinsatser i hela landet genom den regionala tillväxtpolitiken – medel som regionalt utvecklingsansvariga aktörer prioriterar kring och styr över hur de ska fördelas.

Inom landsbygdsprogrammet finns 440 miljoner kronor för livsmedelskedjans innovationssystem där syftet är att öka primärproduktionen och livsmedelsproduktionen. *Landsbygdsministern* påtalar behovet av behovsmotiverad forskning och kunskap för att skapa attraktivitet i sektorn och gå från idé till färdiga produkter. Det finns behov av ökad samordning mellan den nationella, regionala och lokala nivån. Det gäller både politiken, branschen och akademien. Många små och medelstora företag finns i branschen och det finns behov av stöttning för att stärka deras utveckling.

Arbetet med det nationella skogsprogrammet pågår och regeringens ambition är att lägga fram det under 2017. Det handlar inte minst om att rädda klimatet men även en fråga om jobb och tillväxt. När det gäller bioekonomin är skogen central. Utbildning, forskning och innovation krävs för att få fart på arbetet.

Det har inkommit ca 500 remissvar på Landsbygdskommitténs förslag som nu bereds inom regeringskansliet. Det kommer att komma en proposition för landsbygdspolitiken under 2018. De förslag från kommittén som har bäring på innovation ska finnas med i propositionen.

Niklas Johansson, statssekreterare hos Näringsminister Mikael Damberg, inleder med att Sverige idag har en hög tillväxt och hög sysselsättningsgrad och Sverige rankas högt som innovationsnation i Europa. En anledning till det kan vara en annan form av kultur kring innovationer än tidigare; mindre jantelag, mer pay-it-forward, mer samverkan och mer öppna innovationer. Förra året var dessutom ett rekordår för småföretagens lönsamhet. Trots detta poängterar statssekreteraren att det hela tiden finns ett behov av utveckling och att det var anledningen till att samverkansprogrammen startade.

*Samverkansprogrammen innebar beslut om prioritering och inriktning. Fokus var samhällsutmaningarna och en önskan om att starta en rörelse där akademien, näringslivet och offentlig sektor kommer samman, för dialog om gemensamma utmaningar. Satsningen har stuckit ut i en internationell jämförelse. Forsknings- och innovationspropositionen *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*² har beslutats om av riksdagen och utlysningar för 700 miljoner kommer snart genom Vinnova. Statssekreteraren lyfter värdet av testbäddar, att Sverige ska vara det land där det nya testas, där innovationer möter människor och politiken. Vi vill att det skapas innovationer som växlar upp och kommer ut i verkligheten. Nyttja digitaliseringen för att nå fram och hur kan vi som lagstiftare bidra till att förenkla för att stärka innovationskraften? En utmaning är kapitalförsörjningen som skiljer sig åt inom landet. En bankdialog har initierats för att kunna erbjuda bättre låneerbjudandet i hela landet. Här behöver vi kanske tänka mer regionalt? Kan vi testa en idé regionalt där regionala medel, EU-medel och affärsbankerna kan samverka för att få ut erbjudandet till företagen på bästa sätt?*

Det regionala innovationsarbetet

Tomas Riste, ordförande regionstyrelsen, Regionråd, Region Värmland, inleder med att berätta att Värmland de senaste 10 åren arbetat med en triple-helix modell som syftar till att få ihop näringslivet och Karlstads universitet och där regionen utgjort smörjmedel i arbetet. Arbetet har lett till insikten att samarbetet mellan näringsliv, universitet och akademien är nödvändigt och viktigt för innovationskraften i länet. Bakgrunden till satsningen var en rekommendation från OECD om att satsa på Värmlands starka sidor vilket resulterade i en satsning på samverkan mellan Karlstads universitet och regionens tre starkaste kluster. Fokus har legat på att bygga på det vi har men också våga testa nytt. Det har varit nödvändigt att våga prioritera, välja bort, fatta beslut och hålla fast vid prioriteringarna. Tomas Riste avslutade med ett antal uppmaningar; Ge Vinnova i uppdrag att skapa ett nationellt interregprogram, ta vara på de regionala innovationsmiljöerna, Tillväxtverket borde ha en högre närvaro i Bryssel, koppla den nationella innovationspolitiken närmare EU, samordna den regionala och nationella innovations- och tillväxtpolitiken och dra nytta av regionernas erfarenheter och förmåga att adressera samhällsutmaningar, tydliggör den regionala nivåns roll och ansvar, forma en regional innovationspolitik och gör sammanhållningspolitiken till ett tillväxtinstrument för Sverige, forma en parlamentarisk kommitté som ser över den framtida regionala utvecklings-, innovations- och tillväxtpolitikens roller och ansvar.

Tillväxtverkets arbete

Gunilla Nordlöf, generaldirektör, Tillväxtverket, inleder med att säga att innovationssystemet är en viktig del i arbetet med kompetensförsörjningen. Arbetet behöver ske nationellt och regionalt. ERUF har en stor innovationsbudget kopplat till tematiskt mål 1 men även inom tematiskt mål 3 och 4. Viktigt att skapa möjlighet för företag att samverka med forskningsinstitutioner och högskolor. Bra exempel från Värmland angående smart specialisering, även Östergötland framgångsrika och andra

² Propositionen har till syfte att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer.

regioner som arbetar med att ex stärka ledarskapet kopplat till innovationsarbetet. Just nu arbetar Tillväxtverket med att inventera vilka strategier som finns om smart specialisering i länen för att kunna utgöra stöd för kopplingen mellan den regionala och nationella nivån. Myndigheten arbetar även med Startup Sweden som förra året erbjöd 40 företag tillgång till programmet med investerare, nätverk och partners, 2 miljoner kronor resulterade i drygt 30 miljoner i privata investeringar. Det görs även satsningar på innovationer inom ramen för Jämställd regional tillväxt, ex Skåne och Uppsala, där det handlar om bl a kompetenshöjande insatser för att skapa inkluderande innovationssystem. Inom ramen för smart industri sker arbete relaterat till innovationer bland annat genom digitaliseringslyftet.

Nationella innovationsrådet

*Oskar Thorslund, kanslichef, Nationella innovationsrådets kansli, redogör för innovationsrådets arbete och dess medlemmar. Det som är unikt är att det är statsministern som leder rådet och fyra statsråd deltar i rådet. Därutöver deltar tio externa ledamöter i nationella innovationsrådets arbete. Syftet med rådet är att *Genom kunskapsutbyte och samverkan bidra till bättre förutsättningar för innovation, utveckla Sveriges konkurrenskraft och möta samhällsutmaningar.* Nationella innovationsrådet har tre prioriterade områden; digitalisering, regeringens strategiska samverkansprogram samt förbättrade förutsättningar för innovation. Rådet samverkar med samtliga departement.*

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvariga

Arbetet berör definitivt den regionala nivån och de regionala företrädarna lyfter att de vill arbeta mer med frågorna men uppdraget behöver förtydligas. Finns en upplevelse av att regionerna ibland missas när det gäller nya uppdrag – ofta hamnar de på länsstyrelserna istället. Vi finns här och vi vill gärna hålla ihop frågorna. *Region Jämtland Härjedalen* lyfter kopplingen mellan strukturfonderna, innovationsarbetet och sammanhållningspolitiken och hur viktigt det är för det regionala tillväxtarbetet. *Region Västerbotten* påtalar behovet av att utveckla samarbetet med affärsbankerna för att stärka utlåningen. Det finns en risk att missa tillväxtpotential annars. Lyfter även vikten av en bred geografisk representation i styrelser och exempelvis i det nationella innovationsrådet. *Region Jönköpings län* menar att de små och medelstora företagen borde inkluderas i högre utsträckning när det gäller samverkansprogrammen och efterfrågar ett högre regionalt engagemang från samverkansprogrammen. Innovationsrådet upplevs alltför slutet – medskick att nationella aktörer borde få tydliga uppdrag att samverka inom och mellan varandra. Flera av ledamöterna lyfter regionernas ansvar för regionalpolitiken och landsbygdspolitiken – det hänger ihop - och vikten av att hålla i det innovationsarbete som nu pågår med stort engagemang. *Landsbygdsministern* svarar att när det gäller Landsbygdskommitténs förslag kring ansvar och roller är det bara ett förslag och inte regeringens ståndpunkt. Fullt medveten om att förslaget har fått mycket kritik. Håller med om vikten av tydlighet. *Statssekreteraren Niklas Johansson* delar uppfattningen att den regionala nivån behöver stärkas likaså de små och medelstora företagen. Målsättningen är att skapa mer rörelse och mer samverkan. *Oskar Thorslund* tar med synpunkten om öppenhet och poängterar att en del arbete också sker ihop med Näringsdepartementets enhet för regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik. *Gunilla Nordlöf* delar uppfattningen om att stärka innovationssystemet och vi behöver använda ERUF för att ta sikte framåt. Det finns många bra triple-helix projekt inom ramen för ERUF idag.

6. Utredningen för inrättande av en delegation mot segregation

Statssekreterare Elisabeth Backteman hälsar Jonas Nygren välkommen till Politikerforum.

Presentation av utredningens arbete

Jonas Nygren, ordförande i utredningen, redogör för hur statistiken ser ut i socialt utsatta områden när det gäller andelen som arbetar som är mycket lägre jämfört med områden som inte definieras som socioekonomiskt utsatta, skolresultaten är sämre i dessa områden och upplevelsen av otrygghet är högre. Det går också att se att valdeltagandet är väsentligt lägre i utsatta områden och det finns inga tendenser på att det ser ut att vända. *Jonas Nygren* poängterar att den här typen av satsningar har genomförts förut och nu är syftet att ta lärdom av tidigare arbeten, dvs vikten av att arbeta långsiktigt, säkerställa ett lokalt och regionalt samarbete och arbeta för att bryta mekanismerna bakom segregationen på ett mer strukturellt plan. Jämställdhetsperspektivet ska beaktas under hela utredningen.

Delegationen är en del i arbetet att säkerställa genomförandet av *reformprogrammet för minskad segregation* som sträcker sig till 2025 och där samverkan med kommuner, landsting, forskare och organisationer i civilsamhället är en viktig del. En viktig insats är att hitta sätt för att bryta långtidsarbetslösheten. Den nya myndigheten ska lokaliseras i en storstads närområde.

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvarig

Viktigt med fokus på storstadsområdena, kompetensunderskottet och kapacitetsunderskottet på arbetsmarknaden. Viktigt att koppla utanförskapet till brister på arbetsmarknaden. En annan del är att säkerställa fullföljandet av studier, regionerna kan ta ansvar när det gäller samarbete och samordning för att unga ska klara skolan, mycket viktigt att se vilka insatser som behövs för att utrikesfödda kvinnor ska komma in på arbetsmarknaden. Se över skolans kompensatoriska uppdrag för att säkerställa en jämlik skola. Oroande stor skillnad i resultat mellan elever med hög- respektive lågutbildade föräldrar. Viktigt att också bryta den enorma skillnad som finns mellan och inom kommuner. Den offentliga sektorn har ett ansvar att se över vilka som är anställda inom den egna organisationen och vilka som är chefer, i vilken del av organisationerna har vi anställda med utländsk bakgrund? Det här är en legitimitetsfråga för offentlig sektor; vem har makten och vilka representerar eliten? De regionala företrädarna lyfter också vikten av civilsamhället. Offentlig sektor finns många gånger på plats mellan kl 8-17 därefter är det civilsamhället som tar över. Här behövs extra resurser till civilsamhället för att klara åtagandena. På vilket sätt kan social – och regionalfonden bidra till arbetet? Många gånger behövs mycket motivation för att få unga tjejer och killar som varken arbetar eller studerar att ta nästa steg – här behövs lärande samverkan – vad fungerar, vad fungerar inte? *Jonas Nygren* delar uppfattningen om behovet av lokal förankring i satsningar så att arbetet blir beständigt. Håller också med om att det är viktigt att hitta de åtgärder som fungerar, det görs mycket idag, men görs rätt saker? Oerhört viktigt att inte koppla det här med etnicitet eller integration; det handlar om att skapa möjlighet för att förverkliga sina drömmar oavsett vem du är och din bakgrund. Näringslivet behöver inkluderas i arbetet. Tar gärna emot inspel på hur vi kan fortsätta samverka och upprätthålla dialogen.

7. Kulturområdets betydelse för regional utveckling och attraktionskraft

Statssekreterare Elisabeth Backteman, inleder med att hälsa Kulturminister Alice Bah Kuhnke välkommen och konstaterar att det är premiär för det här greppet på Politikerforum.

Statsrådet Alice Bah Kuhnke om kulturområdets betydelse för regional utveckling och attraktionskraft

Alice Bah Kuhnke, Kultur- och demokratiminister, Kulturdepartementet inleder med att

det är roligt att vara här och att det känns självklart att prata kultur, kulturpolitik och samverka med er som regionala företrädare. Samverka är viktigt och ju bättre regeringen blir på att fånga upp de regionala perspektiven, kunskaper och erfarenheter desto bättre kommer också kulturpolitiken att bli. Arbetet med kultursamverkansmodellen, som den förra regeringen tog fram, fortsätter och modellen har förstärkts med 30 miljoner kronor 2017. Modellen är ett verktyg för staten att kanalisera framförallt resurser men också att se till att vi övergripande vill samma sak med kulturen för att åstadkomma en levande kultur i hela Sverige. Genom satsningen *Äga Rum* fördelar staten 130 miljoner kronor med syftet att skapa mer kultur och konst i socialt utsatta områden. Även projekt på landsbygden kan få stöd och målet är även att kunna locka unga tjejer och killar som hänger i centrum att istället engagera sig i kulturverksamheter som exempelvis att producera musik och göra poddar. Tanken är att skapa kreativitet och låta kreativiteten flöda – utan att staten bestämmer vad som ska göras. Pengarna riktas mot föreningslivet men får gärna ske i samverka med kommunen och näringslivet.

Kulturarvspropositionen är Sveriges första och samlar alla viktiga kulturarvsfrågor som museer, kulturmiljöer och arkiv. Riksdagen röstar om ungefär en vecka. Den inkluderar en museilag som ska säkerställa muséernas eget handlingsutrymme och kulturens frihet. I propositionen utvecklas också det fortsatta arbetet med kulturmiljöfrågorna och deras roll i samhällsutvecklingen. Snart har vi även en bibliotekslag på plats.

Kulturskolornas verksamhet stöds årligen av staten med 100 miljoner kronor för kvalitetshöjande insatser. Det kan exempelvis gå till att kompetensutveckla personal, funktionsanpassa lokaler eller köpa in i nya instrument. *Kultur- och demokratiministern* informerade även om den utredning som haft i uppdrag att ta fram en nationell strategi för musik och kulturskolorna och se över vilka barn som nås av musik- och kulturskolornas utbud. Resultatet visade att det främst är barn till den övre medelklassen. En viktig dialogpartner i arbetet med kulturskolorna är SKL.

Kort information om en pågående utredning om konstnärernas villkor. Många konstnärer är egenföretagare och här finns mycket att se över för att skapa trygga förutsättningar för konstnärskapet och möjligheterna att verka professionellt i hela landet. Utredningen om besöksnäringen lyfte *statsrådet Alice Bah Kuhnke* som mycket intressant eftersom kulturverksamheter samt kulturella och kreativa näringar många gånger utgör en stor anledning till turism, resmål och besöksnäringen. Det pågår också ett arbete med att utveckla en ny arkitektur-, form- och designpolitik där statsråden Karolina Skog, Peter Eriksson och Alice Bah Kuhnke arbetar tillsammans.

Dialog mellan regionerna, statsrådet och myndigheterna/stiftelsen

Flera *regionföreträdare* påtalar att det är glädjande att kulturen äntligen har getts plats på forum och att det är mycket välkommet att diskutera mer tvärsektorielt. Kulturen är en kraft för alla politikområden. Flera *regionala företrädare* lyfte dock att kultursamverkansmodellen inte fungerar tillfredställande. Det ekonomiska utrymmet är för litet och uppräkningsläget släpar efter. Förvisso positivt med en förstärkning på 30 miljoner kronor men det behövs långsiktiga finansieringsförutsättningar. Branschen är personalintensiv, det måste finnas utrymme för löneökningar, men när det redan släpar efter med finansieringen då måste regionalt utvecklingsansvariga göra besparingar. Det behövs mer resurser från Kulturrådet. *Region Värmland* påtalar att på nationellt håll har det blivit en historiskt stor uppräkningsökning av ekonomiska medel till kulturområdet men på regionalt håll har det istället blivit en historiskt låg uppräkningsökning. Värmland har t.ex. årligen fått lägga in extra medel sedan de gick med i kultursamverkansmodellen. Det är ingen långsiktig lösning. *Kommunförbundet Stockholms län* meddelar att Stockholm

länge har stått utanför kultursamverkansmodellen. Till viss del för att det finns ett rikt kulturliv som drar folk och vissa institutioner bör kanske betraktas som ett nationellt intresse men en annan anledning är en oro för att det kommer kräva mer administration än pengar utifrån hur vi är organiserade.

Flera *regionföreträdare* lyfte vikten av att kulturen i högre utsträckning integreras i det regionala tillväxtarbetet. Det behövs också utökade ekonomiska resurser för att möjliggöra att använda medlen som ligger inom Kultursamverkansmodellen som medfinansiering till ex EU-medel. Kanske går det att göra socialfondsprojekt inom kulturens områden? Behovet av kompetensutveckling är stort.

Ledamöterna påtalade att de inte ansåg att samarbetet mellan kultursektorn och annan näringslivsutveckling på nationell nivå riktigt fungerar, exempelvis ställdes frågan hur samarbetet mellan Kulturrådet och Näringsdepartementet ser ut? *Regionföreträdarna* menade även att de själva behöver bli bättre på att upplysa de egna finansiärerna hur de kan stärka de kulturella och kreativa näringarna. Det som sker inom ERUF inkluderar inte på automatik de kulturella och kreativa näringarna.

När det gäller kulturdriven näringslivsutveckling ställde sig *Region Örebro* frågande till hur indikatorerna för den kulturdrivna näringslivsutvecklingen används, det verkar finnas en tendens till att det oftare blir nej än ja då kulturaktörer söker medel än då näringslivsaktörer söker medel för samma ändamål. Lyfte behovet av att fundera över kriterierna när det gäller kulturdriven näringslivsutveckling och gärna i dialog med Tillväxtverket. *Flera av de regionala företrädarna* efterfrågade någon indikator eller målformulering som gör att det blir självklart att integrera kulturen i ex ERUF-projekt så att kultur som faktor finns med i exempelvis projekt som rör besöksnäringen.

Staffan Forssell, Statens kulturråd tycker det är positivt att mer medel till modellen efterfrågas och att förfrågan bör riktas mot *kultur- och demokratiministern*. *Lars Amréus, Riksantikvarieämbetet* påtalar behovet av att utveckla vissa kulturmiljöer i arbetet med attraktiva livsmiljöer och besöksnäringen. *Riksantikvarien* lyfter att flera statliga myndigheter behöver utökad förståelse för vad som fungerar ute i landet. När det gäller kulturmiljöer är det många gånger små aktörer i gles- och landsbygd med begränsade resurser, många gånger ideellt drivna, som därmed saknar förutsättningarna för att söka ex EU-medel. Här behöver vi tillsammans fundera på hur vi kan arbeta vidare för att stäkra kulturarvet och det regionala tillväxtarbetet. *Elisabeth Bill, Stiftelsen Svenska Filminstitutet* delar uppfattningen att frågorna hänger ihop. Filmen är både kulturupplevelse och en näring i sig. Biografen är utöver biblioteken den största och bredaste kulturinfrastrukturen vi har i Sverige. *Gunilla Nordlöf, Tillväxtverket* lyfter också kopplingen mellan kultur, attraktionskraft och besöksanledningar. Kulturens betydelse för besöksanledningar behöver utvecklas, digitaliseras och här kommer de kulturella och kreativa näringarna in. Det är inte stängt för de kulturella och kreativa näringarna i *Tillväxtverkets* bidrag till små och medelstora företag, eller i fonderna, däremot kan myndigheten göra mer när det gäller att inkludera de kreativa och kulturella näringarna i den utsträckning som skulle behövas. *Kulturminister Alice Bah Kuhnke* understryker att kulturbudgeten har utökats mycket sedan sist men att det givetvis finns önskemål om mer medel. Pengar ger frihet och oberoende och det är något som kulturen behöver för att kunna bibehålla sin inneboende kraft. Hon avslutar med att hon ska ta kontakt med bl a statsråden på Näringsdepartementet efter detta och tar med sig inspelnen avseende kulturdriven näringslivsutveckling.

8. Utredningen om kommunal planering för bostäder

Hanna Wiik, särskild utredare i utredningen och Lars Arell, huvudsekreterare hälsas välkomna och redogör för utredningen. Utredningens uppdrag är Att genom dialog finna formerna för hur det offentliga Sverige på alla nivåer ska ha en gemensam och uppdaterad bild av bostadsbyggnadsbehovet i alla delar av landet. Bakgrunden är den snabba befolkningsökningen vilket gjort att det finns behov av bostäder där det tidigare revs samt att planeringsinstrumenten inte har blivit uppdaterade i alla kommuner. I samtliga län finns idag en arena där regionala och kommunala företrädare för dialog kring fysisk planering/samhällsplanering. I en del regioner är arenan mer etablerat än i andra. Kan statistik från Boverket, avseende bostadsbyggnadsbehovet, underlätta samtalet i de här arenorna? Hanna Wiik berättar kort om de samverkansarenorna som finns i Stockholm och där en regional siffra för bostadsbyggnadsbehovet tas fram och dialogiseras med samtliga kommuner; vad är rimligt att varje kommun bidrar med i bostadsbyggnadsplaneringen? Den siffran förs därefter in i Stockholms regionala utvecklingsplan. Enbart i Stockholm som den regionala siffran tas fram regelbundet.

Sammanfattande dialog och synpunkter från regionalt utvecklingsansvarig

De regionala företrädarna lyfte behovet av att få ett tydligare mandat i översiktsplaneringen. FA-regioner för beräkning är opraktisk i det här sammanhanget då det är en geografi man inte annars använder i sitt regionala prognosarbete. Viktigt att få siffror som är hållfasta – finns möjlighet att komplettera Boverkets siffra med en regional bedömning? Bostadsplaneringskommittén från förra året – hur har den beaktats? Regionerna har ansvar för det regionala tillväxtarbetet och attraktionskraften – det behövs mer verktyg kopplat till ansvaret. Hanna Wiik svarar att FA-regioner kommer utredningen med stor sannolikhet inte att föreslå. Frågan är då vilken nivå är den rätta? Vi bedömer inte att det är ett ansvar som ska ligga på länsstyrelsen utan det behövs en annan regional nivå som kopplar arbetet till en bredare utvecklingsfråga – men på regional nivå. Ledamöter lyfter att bostadsförsörjningen är ett kommunalt ansvar men riskerar att bli ett regionalt problem om det inte finns bostäder när exempelvis företag som vill utöka sin verksamhet ska nyanställa. Det borde vara svårare att skapa jobb och hitta rätt kompetens än att bygga hus. Det behövs en långsiktig lösning. Hanna Wiik avslutar med att säga att bostadsbyggandet också är en fråga för marknaden. Kan bygga hänger samman med vill bygga.

9. Aktuella frågor och nästa möte

Elisabeth Backetman, statssekreterare, Näringsdepartementet och Mattias Moberg, departementsråd, Näringsdepartementet redogjorde för aktuella frågor inom regeringen och Regeringskansliet.

Aktuella frågor inom regeringen och Regeringskansliet

En ny tillsatt parlamentarisk kommitté *Stärkt kapacitet i kommunerna för att möta samhällsutvecklingen*. Kommittén har i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter, hantera sina utmaningar samt utreda förutsättningarna för att ge kommunerna generella möjligheter till avtalssamverkan. Den del av uppdraget som avser avtalssamverkan ska redovisas senast den 1 oktober 2017 och uppdraget i övrigt senast den 15 oktober 2019. Heléne Fritzon är utsedd till ordförande och Sverker Lindblad till huvudsekreterare för kommittén. Tanken finns att kommittén ska besöka Politikerforum framöver.

Utvecklingsdialogerna och regionbesöken fortsätter, kommande är Västerbotten, Stockholm och Gotland. På måndag åker dessutom Näringsdepartementets Enhet för regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik till Norrbotten på besök. Inplanerat är även ett särskilt möte om kompetensplattformar i Linköping då fyra statssekreterare

kommer att medverka. Statssekreteraren informerar att hon gjort egna resor till Värmland, Jämtland, Kalmar, Oskarshamn och Skåne. Mycket värdefullt och betydelsefullt att komma ut i regionerna, möta representanter på plats och få ta del av det målinriktade, strategiska och mödosamma arbete i regionerna. Det kompletterar dialogen som sker i det här forumet bra. *Elisabeth Backtemans* egna regionresor kommer att fortsätta under mandatperioden.

Tillväxtverket har i uppdrag att följa upp den Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Med anledning av det kommer en enkät att skickas ut till er. Det är ett viktigt underlag. Lägg gärna ner tid på att svara på enkäten. Ni kommer också att få frågor direkt till er med anledning av Forum eftersom arbetet med Forum också ska följas upp.

Digitaliseringsstrategin beslutades den 18 maj. Målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Delmålen handlar om kompetens, innovation, ledning och styrning. Ett digitaliseringsråd ska bildas som ska stödja genomförandet av strategin.

Notera kommande mötesdatum:

- Fredagen den 6 oktober, 2017 (Tjänstemanaforum 22 september)
- Fredagen den 1 december, 2017 (Tjänstemannaforum 17 november)
- Fredagen den 23 februari, 2018
- Fredagen den 27 april, 2018

Förslag på ämnen inför kommande Forum: Se PPT-bilder men bl.a. Budgetpropositionen 2018, Digitalisering, Kommittén för stärkt kapacitet i kommunerna, Integrationsfrågorna, Indelningskommittén, Uppdatering på landsbygdspolitiken, Sammanhållningspolitiken

En inventering av vilka frågor som är aktuella kommer att starta upp inom kort. *Region Östergötland* lyfter frågan om den demografiska utvecklingen och effekterna på fler områden än hälso- och sjukvården.